

TEZ TANITIMI

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğunun Tedavisinde Kullanılan Metil Fenidatın Büyüme Üzerine Etkisinin Çeşitli Parametrelerle Değerlendirilmesi

Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanlık Tezi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD 2000. 55 sayfa, 134 Kaynak, Ankara

Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu çocuk ve ergen psikiyatrisi polikliniklerine başvurular arasında sık görülen bir bozukluk olması nedeniyle Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi uzmanlarının özel ilgi alanı olmuştur. Bozukluğun tedavisinin anne baba, çocuk ya da ergen ve okul-öğretmen işbirliğinin sağlanması ile mümkün olabileceği, aile ve öğretmene danışmanlık, çocuğun bireysel tedavisi ile ilaç tedavilerinin birlikte uygulandığı tedavi modellerinin en etkili tedavi yaklaşımı olduğu bildirilmektedir. İlaç tedavilerinden santral sinir sistemi uyarıcıları, antidepresanlar, antipsikotikler, klonidin, guanfasin, antihistaminikler ve antiepileptikler kullanılmaktadır. En sık ve ilk tercih edilen ilaç grubunu santral sinir sistemi uyarıcıları oluşturmaktadır. Bu ilaçlardan ülkemizde metilfenidat bulunmakta ve bu amaçla yaygın olarak kullanılmaktadır. İlacın iştahsızlık, uykusuzluk, baş ağrısı, hipertansiyon, huzursuzluk, duygusal labilite gibi yan etkileri bildirilmekte, büyüme üzerine olumsuz etkileri olabileceği düşünülerek ilaç tatilleri verilerek aralıklı kullanılması önerilmektedir.

Bu çalışmada 11 kız, 48 erkek toplam 59 denek metilfenidatın büyüme ve gelişme üzerine olan yan etkileri yönünden izlenmiştir. 32 deneklik ilk grup ilaç öncesi ve 6 ay sonrası, 27 deneklik ikinci grup ise 1 yıl ilaç kullanımı sonrası incelenmiştir. Her değerlendirme aşamasında deneklerin sosyodemografik özellikleri, klinik ölçümler (boy, kilo, Conners Öğretmen Derecelendirme Ölçeği); yan etki değerlendirmeleri; laboratuvar ölçümleri (Ca, P, Mg, alkalen fosfataz), osteokalsin, parathormon, kalsitonin, IGF-I, ke-

mik mineral dansitesi, kemik yaşı) incelenerek araştırmacı tarafından oluşturulan forma kaydedilmiştir. Sosyodemografik bilgiler ile Conners Öğretmen Derecelendirme Ölçeği verileri birbiriyle karşılaştırılarak klinik düzelmeye aralarındaki ilişkiye bakılmıştır. Hiç ilaç kullanmadan, 6 ay ilaç kullandıktan sonra ve 1 yıl ilaç kullandıktan sonra elde ettiğimiz veriler birbiriyle karşılaştırılıp değişimler saptanmıştır. Ayrıca bu değişimlerin birbirleriyle ilişkisine bakılmıştır. Elde ettiğimiz veriler yazın bilgisi ışığında tartışılmıştır.

Sonuçlar, metilfenidatın boy gelişimini 6 aylık ve bir yıllık süre içinde etkilemediğini, ancak bir yıllık sürede boyda beklenene göre yetersiz artışa neden olduğu; kilo alımında ise hafif bir artış olsa da beklenenin altında bir gelişme olmasına, dolayısıyla beklenen kilo alımının olmamasına yol açtığı; kemik yapımının belirleyicileri dolayısıyla bir yıkımın da olduğunu gösterebilen osteokalsin ve alkalen fosfataz düzeylerini anlamlı bir şekilde yükselttiği belirlenmiştir. Kemik Mineral dansitesinde de bu çalışmada 6 aylık dönemde beklenenden az bir artış bulunmuştur. Bir yıl ilaç kullanan grupta ise beklenenden çok daha düşük, anlamlı olmayan bir artış saptanmıştır. Bu de metilfenidatın kemik mineral dansitesini olumsuz etkilediğini gösterebilir.

Bu araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, metilfenidatın dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğunun tedavisinde altı ay ve bir yıl gibi sürelerle kullanımının, büyüme ve gelişme üzerine çok belirleyici bir etkide bulunmadığı söylenebilir.

Dr. Serdar Alparslan

Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi : 7(1) 2000